

F 79

BANČNI VESTNIK

Strokovno in stanovsko glasilo društva bančnega uradništva Slovenije

Izha a mesečno enkrat. Člani dobivajo list brezplačno, naročnina za nečlane iznaša za celo leto 30 dinarjev, za pol leta 15 dinarjev, posamezna številka 3 dinarje. – Dopisi in naročnina na „Društvo bančnega uradništva Slovenije“ v Ljubljani. – Glavni in odgovorni urednik: Evgen Lovšin, Ljubljana, Cesta na Roznik št. 5.

Štev. 1.

V Ljubljani, 1. avgusta 1921.

E 9010800

Leto I.

Program „Bančnega vestnika“.

«Bančni vestnik» je strokovno in stanovsko glasilo «Društva bančnega uradništva Slovenije». Tvarina lista bo razdeljena v glavnem v dva dela: v strokovni in v stanovski del. Vsebina strokovnega dela se bo črpala iz domače in inozemske finančne politike in nauka o zasebnem gospodarstvu. Poleg obširnega finančno-ekonomskega materijala bo torej list prinašal razprave iz tehnike bančnega obrata, knjigovodstva in bilančne vede, korespondence, trgovskega prava itd. Na ta način bo list sredstvo, s katerim bo «Društvo bančnega uradništva» skušalo doseči svoj glavni namen: skrbeti za izpopolnjevanje strokovne in splošne izobrazbe svojih članov. Pri tem bodo našli v listu dovolj po-

trebnega in zanimivega tudi izven uradništva bančnih zavodov stoječi gospodarski krogi, kakor: uradniki ostalih denarnih zavodov, trgovci, industriji, obrtniki in ostalo občinstvo.

Drugi del lista je s t a n o v s k i. Baval se bo z vsemi vprašanji uradniško-stanovske vsebine. Zastopal bo v prvi vrsti stanovske koristi bančnega uradništva in skušal na ta način doprinesti čim več k izboljšanju njegovih gmotnih razmer in družabne pozicije.

Preden cenjeni čitatelji izrečejo sodbo o listu, naj upoštevajo šedanje državne razmere, v katerih nam nedostaje skoro vsakih statističnih podatkov iz domačega finančnega gospodarstva.

Uredništvo.

STROKOVNI DEL

SVETOSLAV PREMROU:

Čitanje in presoja bilanc.

Neštetokrat pride bančni uradnik v položaj, da dobi vpogled v bilance različnih podjetij, bodisi posameznih tvrdk ali trgovskih družb raznolike vrste. Zlasti igrajo bilance zelo važno vlogo v oddelkih za kredite, industrijo, participacije in kontrolo. Moderni ustroj velebank, čigar poslovanje in sodelovanje sega vedno globlje v potek in razvoj domače veletrgovine in veleobrti ter vsled tega tudi vedno bolj razgranjuje in vsotvršuje narodno-finančno organizacijo, prilikujočo jo svetovnemu denarnemu trgu, nudi nešteto prilik, kjer mora bančni uradnik podati svoje mnenje glede finančnega položaja v poštevh prihajajočih podjetij, s tem pa tudi pokazati, da teoretično in praktično obvladuje poznavanje bilančnega ustroja in kritikovanja.

Pri raznih bančnih izpitih sem imel priliko opazovati, da ne obvladajo danes vsi bančni uradniki enakomerno presojevanja bilanc, mnogokrat jim je sploh tuje. To ni čudno, ako vpoštevamo, da je naše trgovsko strokovno šolstvo šele v razvoju in da mora po svojem današnjem ustroju, poleg drugega strokovnega,

nujno potrebnega znanja, predvsem vpeljavati učence v knjigovodstveno in bilančno tehniko. Presoja bilanc pa tvori sama na sebi že disciplino višje smeri, ki spada v visokošolsko izobrazbo in predpostavlja že obširneje poznavanje ne le knjigovodstvenega znanja, temveč tudi umevanje gospodarsko-ekonomskih razmer. Tudi razpolaga naš današnji bančni uradniški material z zelo raznoliko trgovsko strokovno predizobrazbo, od najpriprostejših trgovskih tečajev na domačih tleh do visokošolske izobrazbe v tujini, da ni mnogokrat niti mogoče staviti vanj prevelikih zahtev. Moderni razvoj naše bančne organizacije, vedno tesnejše njegovo sodelovanje z našo veletrgovino in porajajočo se veleindustrijo, njegov narodno-gospodarski vevažni vpliv na nostrifikacijo in nacionalizacijo tujerodnih velepodjetij, skratka ves gospodarski preporod v naši mladi državi pa nujno zahteva, da se naše bančno uradništvo izpopolnuje v svojem strokovnem znanju, ako hoče biti kos toku časa.

Nuditi vsaj delen pregled v predmetu bilančnega umevanja in presojanja je namen tega sestavka. Zlasti, ker zasleduje naš list, da po možnosti nadomesti oni pouk, ki bi ga sicer uradništvo moralo zajemati iz bo-

gate, a danes izredno drage in vsled tega za mnoge uradnika nedosegljive tuje strokovne literature.

Prehajajoč preko opisovanja bilančne tehnike, kateri posvetimo o priliki posebni sestavek, obračati hočemo takoj pozornost na

bistvo, obseg in obliko bilance.

Vsako pridobitnim svrham služeče podjetje zasleduje namen, da izrabi svojo v podjetju naloženo glavnico čim največ mogoče plodonosno ter s tem dosega ekonomske uspehe in dobičke. Posamezni poslovni dogodki, s katerimi se v knjigovodstvenem oziru izražajo poedini kupčijski postopki tekom obratovanja podjetja, ustvarjajo sicer spremembe, premaknitve v strukturi (sestavi) posameznih delov imovine, povzročajo pa istočasno ekonomske uspehe ali neuspehe, dobičke ali izgube. Po obstoječih knjigovodstvenih sistemih in oblikah se dajo ekonomske uspehi dognati šele koncem določenih, periodično se ponavljajočih obratovalnih ali poslovnih razdobjih.

Zabeleževanje poslovnih dogodkov in s tem prelikovanja in premaknitve premoženjskih sestavin v obračunskem zmislu, je naloga rednega in pravilnega knjigovodstva; končni efekt uspehov in neuspehov se pa pokaže šele pri sestavi *inventara* in *bilance*, katere je dolžan sestaviti v zmislu tozadevnih predpisov trgovskega zakona vsak imetnik podjetja koncem vsakega poslovnega leta. Periodično izkazovanje sestavnih delov podjetjinega premoženja in poslovnih časovnih uspehov je vsled tega potrebno, da se v redno ponavljajočih se časovnih dobah zamore ugotoviti položaj in donosnost podjetja.

Premoženje tvori tedaj izhodišče in temelj vsakega pridobitnim namenom služečega podjetja. Njegovi bistveni sestavni deli pa so:

a) *imovine* (aktivne), ki predstavljajo skupnost vseh realnih in idealnih dobrin, s katerimi zamore razpolagati podjetnik pri izvrševanju svojega obratovanja;

b) *dolgov* ali *obveznosti* (dolgovine, pasiva), t. j. vsi pravno utemeljeni zahtevki tretjih oseb do imovinske skupnosti podjetja, bodisi da uživajo ugodnosti predprave do te skupnosti ali ne;

c) *glavnica* (kapital, čisto premoženje), to so lastna sredstva imetnika podjetja, ki označujejo razliko med imovinskimi in dolgovinskimi sestavnimi deli premoženja podjetja.

Iz primerjave imovin na eni strani, dolgovin in glavnice podjetja na drugi strani postaja razviden ekonomski uspeh obratovanja podjetja v določeni dobi napram prejšnji dobi. Prirastek čiste imovine, t. j. presežek imovine nad dolgovinami in v podjetju sodelujočo glavnico, imenujemo *čisti dobiček* poslovne dobe, upadek čiste imovine, t. j. presežek dolgovin in glavnice nad imovino, pa *izgubo* poslovne dobe.

S to definicijo premoženjske strukture označujemo imovine in dolgovine z ozirom na njihov pravni pomen in na njihovo privatno-gospodarsko razmerje ter prištevamo glavnico k dolgovinam (pasivam) podjetja,

smatrajoč jo kot pridobitno sredstvo, dočim bi v narodno-gospodarskem zmislu glavnico: kapital morali smatrati po današnjih nazorih kot proizvedeno produkcijsko sredstvo, pri čemur se poudarja zgolj tehnično-ekonomski pomen proizvodnih sredstev v nacionalnem in socialnem oziru, ne vpoštevajoč imetnika glavnice. Nam pa pomeni v privatno-gospodarskem pomenu pojem «glavnica» vsoto vseh v podjetju sodelujočih, investiranih imovinskih vrednot, izraženih v denarni obliki. Glavnica tvori stalno točko v celoti premoženjskega sestava, rezultanto vseh vrednosti, ki so spojene z dobrinami, sestavljajočimi skupno premoženje podjetja, ne glede na konkretno obliko premoženjskih objektov. Vsled te stalnosti glavnice izhaja, da moramo smatrati, da je *glavnica* = *pasiva*, dočim tvorijo *imovine* privatno-gospodarsko premoženje kot celoto konkretnih vrednosti, ki tvorijo glavnico podjetja, izraženih tudi v denarni obliki, tedaj *imovine* = *aktiva*. Imovina se porazdeljuje po vrstah dobrin, ki kažejo gospodarsko silo podjetja, glavnica pa označuje abstraktno, nespremenljivo točko, pri kateri ne prihajajo v poštev dobrinske vrste, marveč imovinske razmere.

Glavnica, ki v celoti sodeluje v podjetju v pridobitne svrhe, se vsled tega razdeljuje

na *lastno glavnico* (lastna sredstva) in
na *tujo glavnico* (tuja sredstva),

o katerih pomenu nam bo kasneje dana prilika obširneje razpravljati.

Nadalje je mogoče glavnico razdeljevati z ozirom na *dobo*, tekom katere stoji na razpolago podjetju. Naravno prihaja v prvi vrsti v poštev lastna glavnica, ker ima kot svojina podjetja neomejeno sodelovalno dobo. Tuja glavnica pa kaže v tem oziru zelo različno stopnjevanje sodelovalne trajnostne dobe in s tem tudi večji ali manjši vpliv na gibčnost in gospodarsko pridobitno zmožnost podjetja, o čemur nam bo tudi mogoče kasneje obširneje govoriti.

Rekli smo, da mora imetnik podjetja v zmislu tozadevnih zakonitih predpisov glede premoženja svojega podjetja sestavljati periodične inventare in bilance. *Inventar* je zapisnik, ki zapovrstjo našteva sestavine imovin in dolgovin podjetja ob določenem času, ko se je sestavil ta popis. Inventar ima namen, da podaja *materialno pravilnost* uspeha določene poslovne dobe, ki je sicer bil «obračunski» dognan z zaključevanjem knjigovodstva, zabeležujočega potek in vpliv posameznih poslovnih dogodkov na strukturo podjetjine imovine. Materialna pravilnost je podana s tem, da se premoženjski deli in dolgovci cenijo po njihovi dejanski vrednosti, ki jo imajo ob dobi sestave inventarja. Nepravilna, previsoka ali prenizka ocenitev premoženjskih sestavin, preobrazuje gospodarski efekt in položaj podjetja, vsled tega predpisuje zakon, da se cenitev mora sestavljati v strogem soglasju z dejanskimi cenami. Ker podaja inventar materialno pravilnost vrednosti posameznih imovinskih sestavnih delov, vplivajočih na končni poslovni uspeh, se bilančno-tehnično

morajo uporabljati njegovi podatki v korekturo in v soglaševanje knjigovodstva. Inventar pa podaja popis premoženjskih sestavin v zapovrstnem redu in dožene ekonomični uspeh posameznih poslovnih razdobj samo potom seštevanja in odštevanja, ne nudi pa preglednosti, ker mu ne dostaja sistematike. Zato predpisuje zakon nastavo *balance*, ki podaja sumarično sestavo imovin in dolgovin, t. j. računski izvleček iz inventarja in to v obliki »konta«, ki protipostavlja aktiva pasivom in izkazuje ekonomični efekt (dobiček, izgubo) potom izravnave manjše strani konta napram večji svotni strani. Oblika »konta«, katere se poslužujemo za grafično podajanje bilančnih rezultatov, je naravna posledica sistematike knjigovodstva in njegove zaključevalne tehnike. Odtod prihaja, da mora bilančni konto nujno zbirati na svoji *desni strani* pasiva (dolgove in glavnico), porazdeljena po lastninski upravičenosti in po razpoložljivostni dobi, na *levi strani* pa aktiva (imovine), porazdeljena po konkretnih sestavinah in njih rentabiliteti in likvidnosti. Trgovskim načelom in zakonitim predpisom odgovarja dejstvo, da morajo vrednostne oznacbe (v denarni obliki) sloneti na predidoci inventuri, pri kateri se posamezni imovinski in dolgovinski deli cenijo kolikor mogoče v soglasju z nabavnimi, sicer pa z dejanskimi dnevnimi cenami.

Točka »glavnica podjetja«, katero smo prej definirali kot del podjetjinih dolgovin, spada v pasiva, na desno stran bilančnega konta. Navadni logiki se tako pojmovanje upira, ker gre iz nekritičnega stališča, da glavnica kot svojina podjetja mora tvoriti vendarle aktivno in ne pasivno postavko. Osebito preglavico dela tako pojmovanje začetnikom v knjigovodstvu, pa tudi mnogim starejšim uradnikom, ki so že doma v knjigovodstvenih delih. Krivda temu je metodika knjigovodstvenega pouka. Starejši knjigovodje so se učili te discipline še v dobi, ko je prevladovala *personifikacijska knjigovodstvena teorija*, ki si je komodno zamišljala za vsakim kontom posebljenega upravitelja, opravljajočega točno funkcije Dati - Imeti. Od mlajše generacije pa je bila dana prilika, spoznavati znanstveno opredeljenje knjigovodstva po *materialistični teoriji* le onim, ki so bili v položaju obiskovati prvovrstne trgovske strokovne šole v velemestih, na katerih so poučevali znanstveniki - stvaritelji in širitelji te moderne knjigovodstvene teorije. In še ti so morali dolga desetletja premagovati pedagoške ovire in uvajati novo metodiko knjigovodstvenega pouka, da so izgledili pot modernemu pojmovanju. Veliko učnih knjig za knjigovodstvo pa še danes je vpošteva moderne znanstvene metodike.

Personifikacijska teorija se ne bavi specielno z znanstveno opredelitvijo imetja podjetja. Čisto mehanično urejuje edinole gospodarske poslovne preobrazbe imovinske strukture s tem, da na podlagi fikcije porazdeljuje celo podjetje v toliko in toliko oddelkov, ki si stoje nasproti kot posebljeni kreditor in debitor na temelju enacbe dvojnega knjigovodstva, da je Dati = Imeti in da mora vsak poslovni dogodek učinkovati

istočasno v dve smeri: pozitivno in negativno. Ravno vsled tega mehaničnega pojmovanja nedostaja personifikacijski teoriji znanstvene razlage bistva knjigovodstva.

Korak naprej pomeni tzv. »*poslovna teorija*« ali »*teorija enoračunske vrste*«, ki vzame kot temelj podjetje samo in postavlja imejtelja podjetja v nasprotje s podjetjem, vsled česar ima pravico, da vsled dela in truda, posvečenega z njegovim sodelovanjem pri podjetju, od tega dobi kot odškodnino njegove dobičke. Podjetnik je »upnik« podjetja, zato se smatra glavnica kot »terjatev podjetnika« in jo mora podjetje v Računu glavnice zabeležiti na stran Imeti. Po tej teoriji se označuje tudi izgubo podjetja kot dolg podjetnika napram podjetju.

Materialistična teorija ali »*teorija dvoračunske vrste*« pa jemlje kot temelj glavnico samo in vpraša: 1.) iz česa obstoja premoženje, 2.) kako se razvija premoženje in ustvarja z analizo ekonomičnih funkcij glavnice dualizem glavnice same, vsled katerega mora knjigovodstvo obračunavati: a) sestavine imetja podjetja v njihovem materialnem konkretnem oziru, b) pa o uspehih imetja samega kot celoto. Ustvarja vsled tega dvojno vrsto kontov, od katerih ena obračuna posamezne sestavine imetja (konti uspeha), ki popolnoma divergirajo v svoji funkciji, ker izražajo vpisi na levi strani kontov prve vrste pomnožitev, na levi upadek, pri drugi vrsti pa vpisi na levi strani upadek, na desni pa narastek. Ker pa zabeležuje bilančni konto na levi strani konkretne sestavine imovine, na desni pa konkretne dele dolgovin, je nujna posledica, da mora glavnica = čisto premoženje biti izkazana kot rezultanta izmed konkretnih imovinskih in dolgovinskih sestavin na desni strani bilančnega konta, tedaj med pasivi. Alteracija čistega premoženja vsled ekonomičnih uspehov, je potem samo izraz donosnosti v podjetju investirane glavnice.

(Dalje prihodnjič.)

Cand. prof. FRANJO SIČ:

Eksotični konti.

Izraz eksotični konti zveni pač nekoliko čudno. Ne mislim s tem reči, da so nekateri konti tuji ali pa da so morda prišli iz Afrike ali drugih tropičnih krajev. Imenujem jih tako le radi tega, ker so pri nas malo vpoštovani, malo razumevani, in ker so ohranili tudi pri nas svoje prvotno, t. j. neprestavljeno ime. Imenujem nekatere konte eksotične zlasti radi tega, ker si jih ljudje, ki imajo ž njimi opraviti, posebno mlajši uradniki, novinci, napačno razlagajo in ne pomislijo na njih prvotni namen. K tem računom prištevam vse one, ki se še danes v praksi nazivljajo s tujimi izrazi, in to so: konto dubioso, konto delcredere, konto sospeso in vsi njegovi subalterni računi (podračuni), konto partecipazione, konto separato, konti mio, suo, nostro, vostro, loro, konto a metà, a terzo, a commune ter konto transito. O vseh teh računih zatrjuje večina urad-

nikov mnenje svojega neposrednega šefa in šef zopet mnenje svojega zavoda ali boljše rečeno svojega glavnega principala ter končno principal pa mnenje svojega bivšega profesorja ali svoje subjektivno mnenje.

Javno se o imenovanih računih še ni debatiralo in tudi nismo imeli za tako debato pripravnih revij. Ker so prej naštetih računih zalo važni za trgovino z blagom kakor tudi za bančno trgovino in ker so se jim do sedaj tako malo posvetili avtorji slovenskih učnih kakor tudi znanstvenih knjig, jih hočem tu na kratko orisati. Moj namen je, zabavati zlasti one ljudi, ki so se s knjigovodstvom že praktično in teoretično pečali ter čutijo v sebi veselje do knjigovodsvene vede.

Konto dubioso:

Na ta račun vknjižimo navadno postavke vseh onih dolžnikov, od katerih ni izlepa mogoče izterjati dolžne zneske. Namesto, da bi par semestrov prenašali njih salde na nov račun, zaključimo raje njih račune z računom dubioso. Na tem računu čakajo dolžni zneski, zbrani kot verne duše v vicah, toliko časa, dokler niso sukcesivno poravnani. Jasno je, da izkazuje konto dubioso navadno ob času bilance saldo. Vprašanje je sedaj, s katerim računom naj se ta dubiozni račun ob bilanci zaključi. Nekateri strokovnjaki trdijo, da je to preliminirana izguba in da naj se postavi protipostavka salda na račun dobička in izgube. Drugi trdijo zopet, naj se določi najprej, kako velik del salda ne bo s 50%no sigurnostjo še dolgo poravnani. Ta del salda naj se postavi na račun dobička in izgube, ostali del, ki bo gotovo v doglednem času poravnani, pa naj se postavi na račun bilance. Torej naj bi se konto dubioso zaključil z računom bilance in z računom dobička in izgube. Obe teoriji smatram za napačni ter se pridružujem modernemu pisatelju o knjigovodstvu prof. Schäru, ki trdi, da moramo zaključiti konto dubioso vedno z računom bilance. Nehote se vprašamo: zakaj? Dokler samo mislimo, da gotove postavke ne bodo v doglednem času poravnane, toliko časa jih tudi nikakor ne smemo smatrati za učinkovito izgubo. V šoli pri mladih ukaželjnih dečkih in deklicah pravim v tem slučaju: «Dokler nista teta ali stara mati za vedno zatisnili oči, toliko časa jima ne smemo jemati še na živem telesu mere za krsto, ne smemo pustiti, da jima zvone in kopljejo grob.» Tako je tudi z računom dubioso. Dolžniki so dolžni in ostanejo dolžni, dokler nam ni njih totalna insolventnost za vedno zajamčena. Njih dolgovi so del našega *aktivnega premoženja*, in najsij bodo zapisani na osebnih računih ali pa kot dvomljivi, zbrani v kontu dubioso. Preliminirana izguba še ni končno veljavna učinkovita izguba. Zato lahko trdim, da pravilno zaključujemo konto dubioso (ali račun dvomljivih postavk) vedno le z računom bilance.

Nehote me bo kdo prekinil in vprašal, zakaj da morata trgovec ali banka izkazovati v bilanci take aktivne premoženjske dele, o katerih se ne more definitivno reči, da so sigurni in o katerih je več kot 50% možnosti, da bodo za zavod izguba. Na to vprašanje je od-

govor lahek. V dubioznih slučajih, v katerih predvidevamo izgubo, nas nikdo ne more siliti, da bi to sluteno izgubo smatrali za nekaj, kar je nam v dobro. Pravico imamo gotov del (v procentih izražen) salda v računu dubioso smatrati za eventualno bodočo izgubo. S to preliminirano bodočo izgubo, ki še ni končno veljavna in definitivna, ne smemo operirati na račun dubiosa, temveč na zanjo posebno pripravljenem računu, ki ga imenujemo konto delkredere.

Konto delkredere:

Konto delkredere je račun, ki je edino upravičen sprejemati morebitne predvidene izgube, in ga uporabljamo le ob bilančni dobi. Zaključujemo ga z računom bilance ter računom dobička in izgube.

N. pr.: Saldo računa dubioso znaša K 60.000.—. Protipostavko tega salda prenesemo na račun bilance. Ker pa mislimo, da 6% od teh dubioznih terjatev ne bo kritih, izračunimo 6% od 60.000, to je K 3600.—. S temi K 3600.— obremenimo tik pred zaključkom poslovne dobe konto delkredere. Protipostavka te obremenitve bo v računu bilance, ker je to del pasivnega premoženja. Konto delkredere pa zaključimo z računom dobička in izgube. Tako smo opravičeno znižali naše končno premoženje za K 3600.—. Glej obrazec:

<i>Konto dubioso</i>	<i>Konto delkredere</i>
60.000.— 60.000.—	3.600.— 3.600.—
<i>Račun bilance</i>	<i>Račun dobička in izgube</i>
60.000.— 3.600.—	3.600.—

(Dalje prihodnjič.)

EVGEN LOVSIN, dipl. com.:

Tečajna vrednost denarja.

Pod tečajem denarja razumemo ceno denarja ene vrednote, n. pr. jugoslovanske krone, izraženo v denarnih enotah druge vrednote, n. pr. franc. franka. Borzna poročila prinašajo tečaje za valuto in za menico.

Ti tečaji so odvisni najprej od števila zlatih novcev, nakovanih iz gotove enote zlata. Iz 1 kg čistega zlata izdelata Anglija 136-5676 funtov sterlingov, Združene države ameriške 664-62 dolarjev, Nemčija 2790 mark, dežele latinske novčne zveze (Francija, Italija, Belgija, Švica, Jugoslavija itd.) 3444-44 francoskih frankov, lir, belgijskih, švicarskih frankov, dinarjev itd. To število, ki nam predstavlja razmerje kovanih novcev proti gotovi enoti zlata, imenujemo novčno merilo. Na podlagi novčnega merila posameznih držav, ki jih hočemo med seboj primerjati, moremo izračunati novčno pariteto, to je razmerje med številom novcev nakovanih iz 1 kg zlata. Novčno pariteto dobimo, če delimo dvoje novčnih meril med seboj, n. pr. 2790 : 3444-44 = 0-81, kar pomeni, da je 1 zlat dinar enak 0-81 zlate marke. Novčne paritete zlatega denarja so sledeče: 100 dinarjev = 95-226 češkoslovaških in nemškoavstrijskih kron = 81 mark = 3-965 sterlingov = 48-003 hol. goldinarjev = 72 skand. kron = 19-295 do-

larjev (vse v zlatu). Zlate valute kažejo z malimi diferen-
cami, ki nastanejo iz stroškov pri kovanju, iz razlike glede
zakonito še dopuščene novčne teže in čistine, iz večje ali
manjše ponudbe in povpraševanja, navedene tečaje.

Notice, ki jih nahajamo v dnevnem časopisju, pa se na-
našajo na enako imenovani papirnati denar ali pa na de-
vize. Papirnati denar so neobrestljive nakaznice na drage
kovine, ki jih izdaja namesto kovanega denarja ali država
sama ali pa od nje v to pooblaščen banko. V Jugoslaviji
imamo bankovce, ki jih izdaja Narodna banka SHS. Do-
kler je država, oziroma od nje pooblaščen banko takoj
na zahtevo izplačala na nakaznici napisano količino ko-
vanega denarja, je **notiral papirnati denar tečaje zlate va-
lute**, ki so se v mirnih časih gibali med obema zlatina
točkama, od katerih predstavlja ena oni tečaj, pri katerem
se izplača uvoz efektivnega zlata, druga pa tečaj, pri ka-
terem je rentabilen izvoz. Razlika med obema tečajema je
enaka pošiljatvenim stroškom (stroški pri kovanju, pre-
voznina, zavarovalnina, izguba pri obrabljenih zlatnikih
in arbitražni dobiček).

Takoj vplačljive nakaznice postanejo prisilen papirnat
denar v tistem trenutku, ko država, oziroma od nje po-
oblaščen banko ne izplačuje več zlata na izdani papir.¹
Prisilni papirnati denar je uporaben samo doma, na sve-
tovnem trgu velja zlato ali pa zlati papirji kot edino pla-
čilno sredstvo z neomejeno plačilno močjo. Vsled večjega
povpraševanja po njem ima kovani denar agio, ki ga izra-
žajo inozemski menični tečaji.

Papirnati denar je **papir**. Njegova vrednost bazira na
kreditu. Izdajatelj prisilnega papirnatega denarja uživa
malo zaupanja, dokler ne izplačuje na nakaznice nazna-
čene vsote v zlatu. Denarni tečaji izražajo inozemsko
sodbo o gospodarstvu države dotične vrednote. Razum-
ljivo je torej, da bodo inozemski tečaji našega dinarja
odvisni od raznih faktorjev.

Tečaji našega dinarja odvisijo najpreje od celotne go-
spodarske bilance, sestojče iz vseh vrednostnih prenosov
v in iz inozemstva v obliki blaga, denarja, vrednostnih pa-
pirjev, delavskih sil in delavskega efekta, pravic in raz-
merij različne vrste. Celotno gospodarsko bilanco je v
konkretnem slučaju vsled pomanjkljivih podatkov skoro
nemogoče sestaviti. Na borzi igra veliko vlogo razmerje
mednarodnih plačilnih obveznosti (**mednarodna plačilna
bilanca**)², ki nastajajo iz prometa med pripadniki različnih
narodnih gospodarstev. Najvažnejši vzroki plačilnih ob-
veznosti so:

1.) Blagovni promet v mednarodni trgovini, torej uvoz
in izvoz blaga. Bilanco iz uvozne in izvozne trgovine

¹ Pri sistemu dvojne ali samo srebrne vrednote se izplačuje tudi
srebro, torej blago, kojega cena ni stabilna.

² Definicije mednarodne plačilne in trgovske bilance smo vzeli iz
knjige Grundriss der politischen Ökonomie, I. Dr. Eugen von
Philippovich.

nastalih plačilnih obveznosti in terjatev imenujemo **trgov-
sko bilanco**. Trgovska bilanca je važnega, vendar ne od-
ločilnega pomena za mednarodno plačilno bilanco ene
države.

2.) Nakup in prodaja vrednostnih papirjev (efektov),
n. pr. akcij, obligacij in direktne investicije kapitala v
inozemstvu. Sem spadajo inozemska posojila in njihovo
vračanje.

3.) Obresti ali dobički z investicij tuzemcev v inozem-
stvu ali narobe.

4.) Terjatve iz transportnega, poročevalskega in posre-
dovalskega prometa. Semkaj spadajo terjatve iz izvršenih
blagovnih in osebnih transportov na ladjah in železnicah,
iz poštnega, brzojavnega in telefonskega prometa in
končno komisijki in provizijski stroški posredovalcev,
bank itd.

5.) Tujski promet in izseljevanje.

6.) Različne izredne postavke, kakor prenosi dedščin,
penzij, vojnih odškodnin itd.

V koliki meri odvisijo tečaji našega denarja od
**metalnega pokritja bankovcev v prometu, od dolgov
države pri Narodni banki in tiskanja novih bankovcev** je
razvidno iz naše notice: «Narodna banka» v tej številki
«Bančnega vestnika». Samoposebi je umevno, da odvisi
vrednost papirnatega denarja od notranjega političnega
položaja ene države. Na tečaj vpliva nadalje sistem vred-
note. Devize dežel s srebrno vrednoto so v večji meri izpo-
stavljene valovanju kakor one z zlato vrednoto.

Opozoriti je treba nadalje na funkcijo meničnega dis-
konta v deviznem prometu. Nizka diskontna mera deviz
povzroča vstajanje inozemskega tečaja v domači deželi in
padanje domačega tečaja v inozemstvu. Nasprotno po-
vzroča visoka diskontna mera deviz padanje deviznih te-
čajev in vstajanje domačega v inozemstvu. V poznejših
letih vplivajo te kreditne operacije vsled tekočih plačevanj
obresti zopet ravno obratno na menične tečaje.

Menični tečaji se morejo izpremeniti ne-le vsled direktnih
plačilnih obveznosti, ampak tudi vsled položaja tretje de-
žele kot plačilnega posredovalca. Na primer: Jugoslo-
vanski trgovec, ki mora plačati svoj dolg v Nemčiji, na-
roči svojemu tamkajšnjemu upniku, da izstavi v poravnavo
svojega dolga menico na neko dunajsko banko, svoj dolg
napram dunajski banki pa krije z nakupom deviz v Trstu.

Menične tečaje izravna arbitražna, ki uporablja ne-
enakosti meničnih tečajev na različnih trgih, da izbije do-
biček potom nakupa deviz v deželi, kjer vlada neugoden
tečaj, in prodaje v deželi, kjer vlada ugoden tečaj.

Tečaji denarja se nahajajo, kakor je iz navedenih vrstic
razvidno, v najožjih stikih z vsem narodnim gospodar-
stvom. Mednarodni menični promet zahteva strokov-
njakov na tem polju. Mi bomo v našem listu prinašali vse
za presojo bodočega razvoja naših tečajev potrebne po-
datke, v kolikor nam jih bo mogoče dobiti.

Razvoj jugoslovanske in nemško-avstrijske valute od 1. julija 1920 do 1. julija 1921.

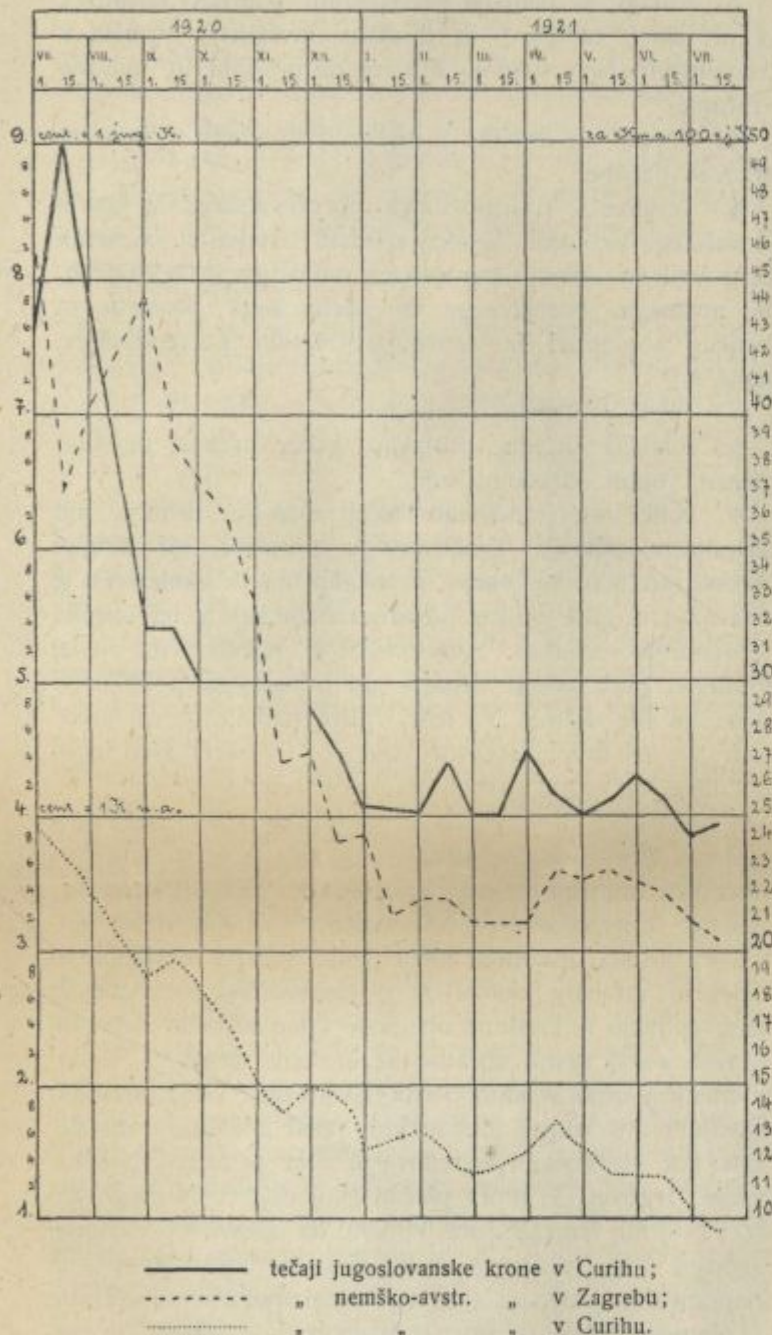

Diagram predstavlja tečaje jugoslovanske in nemško-avstrijske krone v Curihu in Zagrebu vsakega prvega in petnajstega dne v mesecu za dobo enega leta od 1. julija 1920. pa do 1. julija 1921.

Kadar pada *izvlečena črta*, pomeni to padec vrednosti jugoslovanske krone napram švicarskemu franku v Curihu. Kadar pada *pretrgana črta (črtice)*, pomeni padec nemško-avstrijske in vstajanje jugoslovanske krone v Zagrebu. *Pretrgana črta (točke)* pomeni nemško-avstrijsko krono v Curihu. Če primerjamo te tri črte med seboj, vidimo, da je jugoslovanska krona navzlic svojem padcu v Curihu, stalno rasla napram nemško-avstrijski kroni. Kupovna vrednost jugoslovanske krone je na Dunaju, kamor gre 41 % vrednosti našega izvoza, navzlic padanju na curiški borzi in po vpoštevanju padca nemško-avstrijske valute rasla napram nemško-avstrijski kroni. Stalo razmerje notic naše in avstrijske krone v Curihu ni v nobenem razmerju z zagrebško notico.

Vzemimo sledeče tečaje:

Datum notice.	Curiški tečaj naše krone	Curiški tečaj n. a. krone	Zagrebski tečaj n. a. krone
15. 7. 1920.	9—	3·65	37—
1. 9. 1920.	5·4	2·8	44—
1. 10. 1920.	5—	2·7	39—
1. 1. 1921.	4·1	1·5	24·5
1. 3. 1921.	4—	1·3	21—
1. 5. 1921.	4—	1·5	22·5
1. 7. 1921.	3·8	1—	21—

Če bi odgovarjali curiški tečajji kupovni moči obeh kron, bi morali biti pri enakih razlikah med obema curiški noticami enaki tečajji v Zagrebu. Tako pa so iz zgornje tabele sledeče razlike in sledeči tečajji:

	5. 7. 1920.	1. 9. 1920.	1. 10. 1920.	1. 1. 1921.	1. 3. 1921.	1. 5. 1921.	1. 7. 1921.
razlike	5·35	2·6	2·3	2·6	2·7	2·5	2·8
tečajji	37—	44—	39—	24·5	21—	22·5	21—

Zaradi tega smelo trdimo, da curiški tečaj ne odgovarja fiktivni vrednosti naše valute. Do iste trditve je prišel na drugi način brez številčnih dokazov tudi «Jugoslovanski Lloyd» v Zagrebu.

Narodna banka.

Prvega februarja leta 1920. je postala Narodna banka emisijski zavod za vso državo. Takrat je znašal *državni dolg* pri banki 650 milijonov dinarjev, v prometu pa je bilo bankovcev za 711 milijonov dinarjev.

Koncem leta 1920. je znašal državni dolg pri banki 3283 milijonov dinarjev, v prometu pa se je nahajalo bankovcev za 3344 milijonov dinarjev. (Od teh odpade 1194 milijonov na zameno kronskih novčanic, 150 milijonov na obrtni kapital raznih državnih ustanov, skoro 1400 milijonov pa na državni deficit — za toliko so bili državni izdatki večji od državnih dohodkov.)

Koncem marca 1921. leta je bilo v prometu bankovcev za 3712 milijonov dinarjev, pri tem niso vračunane eno- in poldinarske novčаницe in deset- dve- in enokronske novčаницe novih krajev.

Narodna banka SHS je izkazala od takrat sledeče stanje:

	31. III.	15. IV.	15. V.	15. VI.
	v milijonih dinarjev			
metalne podlage . . .	432·23	435·99	443·97	426·93
posojil	216·66	213·67	208·62	196·95
državnega dolga . . .	3483·12	3683·97	3713·87	3934·69
novčanic v prometu .	3500·35	3697·45	3703·25	3721·97

Metalna podlaga se je po izkazih Narodne banke do približno 15. maja večala, potem pa je naenkrat padla.

V našem listu bomo prinašali redno za zadnji mesec stanje Narodne banke SHS. in drugih važnih emisijskih zavodov inozemstva.

Stanje Narodne banke SHS.

	30. junija 1921	23. junija 1921
Metalna podlaga . . .	437.336.343·32 din.	— 206.995·09 din.
Posojila	192.721.131·88 "	— 2.638.615·69 "
Terjatve od države . .	4.022.344.296·56 "	+ 80.912.884·88 "
Novčаницe v prometu .	3.745.943.390— "	+ 52.683.985— "

Stanje emisijskih bank Evrope.*

(V milijonih frankih, preračunano al pari denarju vsake dežele.)

Datum	Metalna podlaga		Novčanice v tečaju	Glavne postavke		
	zlato	srebro		kratkoročni kapitali depot	menični portefeulle	predujmi na premičnine
Francija — Francoska banka						
1914. 23. junija . . .	4.104	640	5.912	943	1.541	739
1921. 30. junija . . .	5.520	274	37.422	2.770	2.902	2.224
1921. 21. julija . . .	5.521	275	37.279	2.770	2.587	2.221
Nemčija — Državna banka						
1914. 23. junija . . .	1.696	418	2.364	1.180	939	14
1921. 30. junija . . .	1.376	15	94.799	12.659	180.302	21
Grčija — Nacionalna banka						
1914. 31. julija . . .	31	—	229	239	46	38
1921. 31. maja . . .	57	—	1.735	1.367	139	187
Italija — Italijanska banka						
1914. 31. julija . . .	1.105	89	1.730	245	586	115
1921. 20. maja . . .	828	75	13.715	1.857	3.170	2.046
Romunija — Nacionalna banka						
1914. 18. julija . . .	154	1	414	14	237	47
1921. 18. junija . . .	494	0,3	11.087	2.028	3.364	159
Švica — Nacionalna banka						
1914. 23. junija . . .	180	10	268	51	94	14
1921. 30. junija . . .	544	111	941	144	391	34
Združene države — Banques des Réserve Fédérale						
1914. 31. decembra . . .	1.208	101	80	1.319	—	55
1921. 13. maja . . .	11.894	851	13.837	8.327	—	9.621
1921. 15. junija . . .	13.099	847	14.259	8.804	—	9.994

* Vzeto iz «L' Économiste européen».

Diskontne mere.

	Oficijelna diskontna mera 7. julija 1920	Privatna diskontna mera 7. julija 1920	Oficijelna diskontna mera 30. junija 1921	Privatna diskontna mera 30. junija 1921	Oficijelna diskontna mera 7. julija 1921	Privatna diskontna mera 7. julija 1921
	London	7	6 ⁵ / ₈	6	5 ¹ / ₄	6
Pariz	6	5 ¹ / ₄	6	5	6	5
Berolin	5	3 ⁷ / ₈	5	3 ⁹ / ₁₆	5	3 ⁹ / ₁₆
Milan	6	6 ³ / ₄	6	6 ¹ / ₂	6	6 ¹ / ₄
Dunaj	5	2	6	4	6	4
New-York*	6	8	6	5	6	6
Narodna banka**						
Beograd	5	—	5	—	5	—
	Banke in industrije		Banke in industrije		Banke in industrije	
	Trgovina		Trgovina		Trgovina	
	6	—	6	—	6	—

* Za New-York je naznačeno mesto privatne diskontne mere postavka za dnevni denar (call money).

** Pri Narodni banki SHS Lombard 6‰, obrestna mera 6‰, za denarne zavode in industrije z odobrenim žiro-računom 5‰.

Trgovska bilanca kraljestva SHS.

Uvoz		1919	Izvoz	
Kg 154,308,921	din. 2.973,955,567	Kg 263,846,987	din. 530,495,140	
Kom. 81.097	„ 8,111,700	Kom. 144.246	„ 156,319,900	
skupno din. 2.982,067,267		skupno din. 686,815,040		
Uvoz		1920	Izvoz	
Kg 427,300,974	din. 3.457,767,197	Kg 716,813,042	din. 1.078,299,319	
Kom. 794.041	„ 29,186,180	Kom. 252.697	„ 45,048,876	
m ³ 15.198	„ 1,042,773	m ³ 379.689	„ 197,257,860	
skupno din. 3.487,996,150		skupno din. 1.320,606,055		

Uredništvo priporoča sledeče čtivo:

«Državni, komunalni i hipotekarni dugovi Jugoslavije.» Uredio Vladimir Pavlaković. Delo je izšlo kot poseben odtisek finančnega oddelka «Jugoslovenskog Kompassa» in je izpolnilo veliko vrzel na polju te stroke. Obsega samo fundirane dolgove, za katere so izdani v promet odgovarjajoči vrednostni papirji kakor obveznice in založnice.

Dr. Stanko Deželić: *Banke i bankarstvo*. Zagreb, 1921. Knjiga daje prilično jasno sliko razvoja naših in tujih bank.

«Novčarstvo — Hrvatska, Slavonija, Medjimurje.» Uredio Vladimir Pavlaković. II. zvezek «Jugoslovenskog Kompassa», ki naj bi obsegal celokupno denarstvo, se je nekollko zakasnil, zaradi tega je sklenil avtor izdati zaenkrat samo oni del, ki obsega Hrvatsko, Slavonijo, Medjimurje.

STANOVSKI DEL

Delovni program „Društva bančnega uradništva Slovenije“.

Delovni program «Društva bančnega uradništva Slovenije v Ljubljani» je izražen v društvenih pravilih.

Namen društva je:

- 1.) gojiti med bančnimi uradniki in uradnicami vseh vrst stanovsko zavest in vzajemnost;
- 2.) skrbeti za izpopolnjevanje njihove strokovne in splošne izobrazbe in

3.) zastopati njihove stanovske koristi napram upravam bančnih zavodov, napram zakonodaji, državnim, občinski in sploh vsaki javni upravi.

Odbor «Društva bančnega uradništva» bo skušal z vsemi razpoložljivimi sredstvi gojiti zavest pripadnosti k odličnemu stanu bančnega uradništva in z istimi sredstvi pospeševati medsebojno vzajemnost, prijateljstvo in družabnost društvenih članov. Radi tega se bo skrbno izogibal vsakega pospeševanja posameznih političnih smeri, poučen po izkušnjah, da politika, zanešana v dru-

štvo, v veliki meri ubija stanovsko zavest in ovira pozitivno delo.

Z isto vnemo se bo oprijel dela na polju strokovne in splošne izobrazbe. Izpopolnjevanje strokovne in splošne izobrazbe bančnega uradništva je en del prosvetnega dela. Samo v tej smeri se nahaja cilj gospodarske neodvisnosti za splošnost in nas same. Integralen del narodnega gospodarstva je denarstvo in finančni strokovnjak naj izhaja iz vrst bančnega uradništva.

V stanju nadprodukcije trgovskega naraščaja na delavskem trgu zmaguje inteligentnejši, pridnejši in vztrajnejši. Društvo bo radi tega skušalo nuditi po možnosti vse teoretične in praktične pripomočke za nadaljevanje strokovnega študija in pomagalo na ta način uradništvu z nižjo izobrazbo doseči stopnjo akademskega izobraženca.

V dosego prvega in drugega dela delovnega programa bo društvo prirejalo predavateljske večere in poučne tečaje, ki bodo namenjeni najprej našim, samim sebi prepuščenim praktikantom, provizoričnim uradnikom in poduradnikom. Zabavni in poučni izleti naj bi imeli poleg zabave in pouka še lep smoter medsebojnega spoznavanja in družabnosti. Vse društveno življenje bo osredotočeno v društvenem lokalu. Tu se bo nahajala knjižnica, ki bo glavno vrelo izpopolnjevanja strokovne in splošne izobrazbe, tu bo čitalnica, opremljena z razpovrstnimi gospodarskimi časopisi in revijami. V društvenem lokalu se bodo prirejale v zimskih večerih čajanke, zabave itd. Publikacijam strokovne in stanovske vsebine bo služil «Bančni vestnik», glasilo našega društva. Obravnaval bo najaktualnejša sodobna finančna vprašanja. V stanovskem delu pa bo prinašal za bančnega uradnika zanimiva in potrebna poročila stanovskega in gmotnega značaja.

V tretjo točko delovnega programa spadajo nerešena vprašanja bolniške blagajne in pokojnine, definitivne ureditve delovnega časa in službenih pogojev, regulacije temeljnih plač, draginjske doklade, honoriranja sedme delovne ure in nadur, ustanovitve gospodarskih zadrug, podpiranja že obstoječih kuhinj za bančne uradnike in ostalih mnogoštevilnih zadev, ki vplivajo na gmotni položaj bančnega uradništva.

Pri ureditvi starostnega in bolniškega zavarovanja trčijo različni interesi raznih faktilčnih in juridičnih oseb skupaj. Zakon, ki ga bo priredilo ministrstvo za socialno skrb in ki naj bi reguliral pokojninsko vprašanje, bo kompromis med zgoraj omenjenimi faktorji. Naše društvo bo moralo nastopiti previdno in energično, da izbojuje s pomočjo ostalih enakih udruženj bančnemu uradništvu kar največ ugodnosti.

Številna nerešena gmotna vprašanja zahtevajo vsaj v prvih letih zelo previdne taktike, pravega pota z upravami bančnih zavodov in javnopravnimi institucijami. Društvo želi sprave z delodajalci, dokler je tako razmerje njegovim članom v korist.

Delo, ki ga prevzema društvo na svoje rame, je težko. Vendar se ga ne straši. V delu ležijo uspehi. Edino delo in uspehi bodo dovedli novo društvo do popolne zmage.

Zmaga pa je tako in toliko gotova stvar, kakor je hladen in trezen naš razum, čuteče naše srce in delaven naš duh.

Odbor

«Društva bančnega uradništva Slovenije».

Stavka uradništva denarnih zavodov Češkoslovaške republike.

V naravi vlada močnejši nad slabšim. Razmerje med posameznimi stanovi je razmerje njihove intelektualne in materialne sile. Izpremembra teh sil je obenem izpremembra tega razmerja.

Uradništvo denarnih zavodov v Češkoslovaški republici je v napredku intelektualnih sil, stanovske zavesti in materialnih sredstev prišlo do prepričanja, da njegovi notranji sili odgovarja novo razmerje med delodajalcem in službojemalcem. Prvi pogoj velike borbe je bila zavest v svojo pravico in v svojo moč in sporedno s tem je tekla vera v zmago.

Iz srca želimo svojim kolegom v Češkoslovaški republici, da se izpolni njihovo pričakovanje in da njihova vera v samega sebe najde v veliki preizkušnji trdno notranjo oporo hrabrosti, značajnosti in stanovske zavesti, ki jih pripelje do zmage. Prepričani smo, da so izmerili globino morja in daljave do rešilnega brega, predno so začeli borbo z valovi.

Dne 23. junija t. l. je napovedala Zveza bančnih in hranilničnih uradnikov Češkoslovaške republike generalno stavko. Velika večina uradništva bančnih zavodov je prenehala z delom. Stavka traja, ko to pišemo, še naprej. Takoj v začetku stavke so napovedale zveza nemških bančnih in hranilničnih uradnikov, zveza nemških nastavlencev in deželnih uradnikov za vse češke bančne institute najstrožjo zaporo računov. S tem so preperečile preskrbo industrije potom nemških bank. Drugi dan, 24. junija, je zaprla borza svoja vrata. Po par dneh stavke čeških uradnikov, je prenehala z delom tudi zveza nemških bančnih in hranilničnih uradnikov, tako da je bila v zadnjih dnevih meseca junija proklamirana in izvedena generalna stavka vsega uradništva denarnih zavodov Češkoslovaške republike. Številne simpatijske izjave organizacij različnih strok uradništva in delavstva cele Češkoslovaške republike kažejo, da stoji ogromen del javnosti na strani stavkajočega uradništva. Moralne in materialne podpore so prejeli stavkajoči iz različnih držav, tako iz Nemške Avstrije, Švice, Jugoslavije, Nemčije itd.

Namen stavke ni doseči zvišanja mezde ali skrajšanja delovne dobe. Gre za soodločevanje uslužbencev v vodstvu zavoda. Bančno uradništvo zahteva, da dobijo voljeni odbori uslužbencev izključno pravomoč v zadevah uslužbencev. Pravo voljenih komisij naj se razširi na sprejemanje in odpuščanje delavnih sil, na dovoljevanje nagrad in prispevkov, na organizacijo bančne službe. Iz pravomoči komisij bi bili izvzeti ravnatelji, njihovi namestniki, prokuristi in dirigenti filijalk. V slučaju nesporazuma med komisijo in ravnateljstvom naj

V priobčenem diagramu (str. 9) je ponazorjen razvoj in višina dosedaj sporazumno priznane doklade od spomladi lanskega leta, pa do letošnjega tretjega trimestra. Odstotki, ki jih tukaj navedemo, veljajo od celokupnih letnih prejemkov, ki so sestavljeni po prilogi k službeni pragmatiki nastavljenecv Jadranske banke sledeče: I. Stalni prejemki: a) plača, b) stanovanska doklada; II. draginjska doklada; III. božičnica; IV. remuneracija; V. nabavni prispevek; VI. za oženjene: a) povišek draginjske doklade, b) povišek nabavnega prispevka, c) prispevek za vsakega otroka do 18. leta pa brez zaslužka.

Skupni letni dohodki po navedeni pragmatiki so znašali dne 1. marca 1920.:

za 1. razred skupine B ₁ . . .	K 16.040.—
„ 5. „ „ B ₁ . . .	„ 22.173.33
„ 10. „ „ B ₁ . . .	„ 38.790.—

za oženjene z enim otrokom.

Od teh postavk je treba računati odstotke, naznačene v diagramu. Preden se prišteje dobljena premikajoča draginjska doklada, pa je treba še izračunati 10 % za sedmo uro, to pa od začetkom letošnjega leta reguliranih skupnih prejemkov, ki znašajo za:

za 1. razred skupine B ₁ . . .	K 20.080.—
„ 5. „ „ B ₁ . . .	„ 27.720.—
„ 10. „ „ B ₁ . . .	„ 48.520.—

za oženjene z enim otrokom.

Pripomnimo, da so banke regulirale stalne prejemke svojemu uradništvu dne 1. januarja t. l. Ker so s to regulacijo narastli stalni prejemki posameznika, je sorazmerno padel odstotek doklade. Dne 1. aprila t. l. je bilo dogovorjeno, da doklada 75 % na stare prejemke odgovarja 40 % na nove prejemke. Današnji povišek približno 20 % na stare je enak 10% nemu povišku na nove prejemke.

Sedanja premakljiva doklada znaša za samca 50 % in za oženjene 70 % vseh stalnih prejemkov.

E. L.

Tajniško poročilo.

Vzroki ustanovitve našega društva so vsem tovarišom, ki so pazno sledili našemu pokretu, predobro znani. Takojšnja ustanovitev novega ali reorganizacija starega društva je bila neobhodno potrebna, in to niso zahtevali samo stanovski interesi, temveč tudi strokovna in splošna izobrazba celokupnega bančnega uradništva.

Tovariši Hafner, Leben in Lovšin so sklicali 23. maja t. l. k «Zlatorogu» sestanek zaupnikov vseh bančnih zavodov v Ljubljani. Prva in edina točka dnevnega reda je bila reorganizacija starega ali ustanovitev novega društva. Po debati so se tovariši razdelili v dve skupini. Ena je zastopala ustanovitev novega, druga pa reorganizacijo starega društva. Obe skupini pa sta soglašali o potrebi temeljite remedure v starem društvu. Ker se nista mogli zediniti, so vsi navzoči sklenili, da se skliče sestanek bančnega uradništva, da samo odloča o svoji organizaciji. Za sklicatelja se je določilo g. Albina

Pečarja kot zagovornika ustanovitve novega društva in g. Riko Juga kot zagovornika reorganizacije starega društva. Sestanek vsega bančnega uradništva v Ljubljani se je vršil dne 31. maja t. l. v veliki dvorani Mestnega doma. G. Pečar je otvoril zborovanje in v kratkih potezah očrtal pomen sestanka. Nato je tovariš Mijo Hafner razpravljal o potrebi ustanovitve novega društva in poleg drugih tehtnih argumentov navedel tudi, da starega društva ne pripozna Sindikat več in da je bančno uradništvo brez vsakega zastopstva. Proti ustanovitvi je govoril tovariš Dular in za njim zastopnik društva zasebnega uradništva Slovenije g. Orehek, ki se je v svojem govoru spuščal v osebne napade. Zagovorniki in pripadniki ideje ustanovitve novega društva so kljub temu, da se je večina navzočih tovarišev dala zapeljati demagogiji predsednika Orehka, sklenili ustanoviti novo bančno društvo. V pripravljalni odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Pečar, Jelenc, Janežič, Zelinka, Dernač, Ogrin, Bezjak in Rak.

Pripravljalni odbor je pripravil pravila in vse potrebne priprave, na kar se je vršil prvi ustanovni občni zbor društva bančnih uradnikov Slovenije v Ljubljani dne 15. junija 1921. v veliki dvorani Mestnega doma. Na tem občnem zboru so se odobrila po pripravljalnem odboru predložena pravila in izvoljeni so bili soglasno v nov odbor sledeči tovariši: za predsednika tov. Albin Pečar, Jadranska banka; za odbornike: tov. Vladimir Turk, Ljubljanska kreditna banka; Franc Dernač, Združna gospodarska banka; Mijo Hafner, Jadranska banka, in Emanuel Zelinka, Slovenska banka; za namestnika: tov. Albin Pleško, Ljubljanska kreditna banka, in Jaroslav Rak, Kreditni zavod za trgovino in industrijo. V nadzorstveni svet pa sta bila izvoljena tov. Rajko Ogrin, Slovenska eskomptna banka, in Ivo Bezjak, Jadranska banka.

Na 1. seji društva se je odbor konstituiral sledeče: Predsednik g. Albin Pečar, podpredsednik g. Franc Dernač, tajnik g. Vladimir Turk, blagajnik g. Mijo Hafner in odbornik g. Emanuel Zelinka.

Odbor društva je poslal dne 16. junija t. l. dopis na Sindikat bank v Ljubljani, s katerim daje na znanje svojo ustanovitev in program društva. Sindikat je odgovoril društvu, da jemlje ustanovitev novega bančnega društva na znanje ter zagotavlja istemu podporo za izvršitev njegovega lepega programa.

Odbor je naprosil ravnateljstvo Jadranske banke za brezplačni odstop podzemnega lokala v njeni hiši v svrhu preureditve v klubni lokal našega društva. Ravnateljstvo Jadranske banke je društvu ugodilo, ter mu odstopilo omenjeni lokal.

Na drugi odborovi seji, ki se je vršila dne 23. junija t. l., se je kooptiralo v odbor dva nova člana, in sicer tovarišico gdč. Rozo Kretič iz Splošne prometne banke in tovariša Evgena Lovšina iz Jadranske banke, slednjega kot glavnega urednika društvenega glasila.

Glavna točka II. odborove seje je bila premakljiva draginjska doklada. Izdelala se je tabela na podlagi ugotovljenih tržnih cen življenskih potrebščin, glasom

katerih se je draginja v II. trimestru povečala od 74:37 na 104:23 %. Odobril se je dopis na Sindikat, ki je vseboval tozadevni predlog povišanja draginjskih doklad in njega povišanje. Na isti seji se določi, da najame društvo notranje posojilo za opremo društvenega lokala proti obveznici društva na minimum K.100, amortiziralo bi se pa iz mesečnih preostankov članarine. Društveni denar naj bi se nalagal v Slovenski eskomptni banki. Za glavnega in odgovornega urednika strokovnega in stanovskega glasila, ki bo nosil ime «Bančni vestnik», se imenuje tov. Evgen Lovšin. Sklene se obvestiti vsa bančna društva v državi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev o ustanovitvi našega društva. Pokrajinske zavode v Sloveniji se obvesti, kadar izide prva številka «Bančnega vestnika» in se jim pošlje obenem pristopnice in pravila društva.

III. odborova seja, 5. julija t. l., je vzela v pretres odgovor Sindikata glede premakljive draginjske doklade. Ker se nismo mogli potom izmenjave medsebojnih dopisov zediniti za odstotek premakljive draginjske doklade, je odbor sklenil stopiti v skupna tozadevna pogajanja z zastopniki sindiciranih bank v Ljubljani. Stilizira se odgovor na napad v zadnji številki «Uradnika» na naše društvo in sklene se natisniti ga v 300 izvodih. Proračun lista, podanega po tovarišu Lovšinu se odobri. Ker je tovariš Turk odložil tajniško in odborniško mesto, je prevzel isto tačasni blagajnik Mijo Hafner.

Sedemurni delavnik: Odbor društva je poizkušal tudi glede tega vprašanja prinesiti bančnemu uradništvu olajšavo in je v svrhu tega poslal dne 7. julija t. l. Sindikatu obširno utemeljujočo prošnjo, da bi imelo bančno uradništvo vsaj v največji vročini meseca avgusta šesturni nepretrgani delavnik. Tudi to vprašanje se je na skupnem sestanku dne 8. julija t. l., katerega so se udeležili na eni strani kot zastopniki društva: predsednik g. Pečar, tajnik g. Hafner in gđč. Kretič, na drugi strani pa zastopniki sindiciranih bank v Ljubljani, povoljno rešili. Po obojestranskem sporazumu se je povišala premakljiva draginjska doklada za samce od 40 na 50 odstotkov in za oženjene od 60 na 70 odstotkov za čas od 15. maja do 15. avgusta t. l.,

plačljiva v skupni vsoti najkasneje do 20. julija t. l. Za mesec avgust se je določil šesturni delavnik, uradništvu pa se vseeno izplača 10odstotni honorar za sedmo nedelano uro.

Na IV. odborovi seji, ki se je vršila 15. julija t. l., je sklenil odbor storiti primerne korake pri upravljanju onih bank, ki niso v Sindikatu, da povišajo svojemu uradništvu sorazmerno draginjsko doklado. Odbor sklene naročiti društvene legitimacije s sliko v obliki sokolskih legitimacij. Med drugimi raznoterostmi se določi cena inseratom našega lista. Društvo si nabavi strokovna glasila bančnih društev Češkoslovaške, Nemške Avstrije, Nemčije in drugih držav. Listi bodo na razpolago članstvu v čitalnici. Razpravljalo se je nadalje, kako preprečiti importacijo tujega uradništva in kako prisiliti potom vplivanja na zakonodajo tuji kapital, da dá pri nastavljanju uradništva domačemu prednost. Temu aktualnemu vprašanju bo posvetilo društvo veliko pažnjo in naše glasilo se bo pričelo s tem intenzivno baviti.

Namesto odstopivšega odbornika tovariša Turka se kooptira v odbor tovariš Janežič, Ljubljanska kreditna banka.

Društvo šteje po enomesečnem obstoju 166 članov, ki pripadajo sledečim zavodom:

Z a v o d	Število nastavljenih uradnikov	Število organiziranih v našem društvu	%
Jadranska banka	138	68	49.64
Zadruž. gospod. banka	22	2	9.09
Slovenska banka	12	11	91.66
Ljublj. kreditna banka	87	39	44.83
Obrtna banka	7	4	57.14
Splošna prometna banka	24	4	16.67
Slov. eskomptna banka	29	21	72.41
Slovenska eskomptna banka menjalnica	10	1	10.—
Češka industr. banka	15	5	33.34
Kreditni zavod za trgovino in industrijo	41	2	4.88
Kranjska deželna banka	10	9	90.—
Skupno	395	166	42.03

Blagajniško poročilo

Dohodki. Društva bančnega uradništva Slovenije v Ljubljani. Izdatki.

	K		K
Prostovoljni prispevki članov:		Tiskovine	476.—
Jadranske banke	3.870.—	Vporaba dvorane Mestnega doma	164.—
Češke industrialne banke	140.—	Knjige in pisarniške potreščine	202.—
Slovenske eskomptne banke	540.—	Upravni stroški	156.—
Slovenske banke	270.—	Gotovina v blagajni	4.122.—
g. Roze Kretič, Splošna prometna banka	200.—		
g. Dernič, Zadružna banka	100.—		
	5.120.—		5.120.—

V Ljubljani, dne 19. julija 1921.

Mijo Hafner m. p.
t. č. blagajnik.

Kakor je razvidno iz gornje tabele, je vsega bančnega uradništva v Ljubljani po številu 395, od teh je organiziranih v našem društvu 42,03 %, v društvu zasebnega uradništva Slovenije pa, po cenitvi, okoli 35 %, tedaj ostane neorganiziranih 22,97 %.

Gornji podatki o enomesečnem delovanju našega društva so Vam v nepobiten dokaz, da smo se lotili dela z vso vnemo in da nam niso interesi bančnega uradništva le na jeziku. Društvo ne bo odgovarjalo na napade z besedami, v delu, v resnem smotrenem delu in v uspehih boste našli naš odgovor.

Prepričani pa smo, da bo naše delo, ki ni v korist samo posameznikom, dovedlo v naše vrste še one tovariše, katere danes še pogrešamo.

Ljubljana, dne 19. julija 1921.

Mijo Hafner,
t. č. tajnik.

Društveni lokal.

Posredovanju našega odbora se je posrečilo pridobiti upravo «Jadranske banke», da nam je odstopila en podzemski lokal v svojem poslopiju v Šelenburgovi ulici v društvene namene. Lokal bo v kratkem preurejen in članom dostopen. V tem društvenem lokalu bomo imeli na razpolago veliko število strokovnih stanovskih in drugih političnih listov, skrbeti pa moramo za dobro strokovno in stanovsko knjižnico. V istem lokalu bo društvena pisarna in dvorana za zborovanja.

Poleg potrebnega čtiva bo mogoče v društvenem lokalu dobiti tudi okrepčila.

Stavbinska družba d. d. nam je za lokal zagotovila brezplačno zelo ukusno izdelane vogalne klopi, za kar se ji tem potom najiskrenejše zahvaljujemo.

Vprašanje stalnega društvenega lokala je s tem rešeno in se upravi Jadranske banke, ki nam je k temu pripomogla, najtopljeje zahvaljujemo.

Odslej bodo člani vedeli, kje dobijo svoje stanovske tovariše in se bodo mogli brezplačno strokovno izobražati. Nadejamo se, da bo naš društveni lokal stalno shajališče in zbirališče vseh naših članov.

Društvene vesti. Društvo je uvedlo lične legitimacije, slične onim «Sokola» za svoje člane, katere bodo v najkrajšem času gotove. Z izdajo se prične v torek, 16. avgusta t. l. in se bodo redno izdajale vsak torek in četrtek od 19. do 20. ure zvečer v društvenih prostorih v podzemskem lokalu Jadranske banke, Šelenburgova ulica. Člane in članice se opozarja, da prinesejo s seboj svojo sliko na mehkem kartonu. Legitimacija stane 3 din. Tajništvo naproša vse člane in članice, ki še niso priglasili svojega izstopa iz društva zasebnega uradništva Slovenije, da blagovolijo to čimpreje storiti.

Iz uredništva: Uredništvo naproša tovariše in tovarišice, ki se bavijo s posameznimi strokami narodnega in zasebnega gospodarstva, da mu pošljejo za tisk pripravljene članke za naš list. Istotako prosi uredništvo za elaborate, ki obravnavajo posamezna stanovska vprašanja kakor pokojninsko, bolniško-zavarovalno, draginjsko itd. vprašanje, nadalje predloge in nasvete v vseh stanovskih zadevah, eventualne prošnje, pritožbe, poročila i. dr. Strokovni študij in zanimanje za naš stan bo rodilo prej ali slej obilne uspehe vsemu uradništvu.

Iz upravnništva: Upravnništvo lista naznanja tem potom vsem tovarišem in tovarišicam, da dobe prvo številko lista brezplačno vsi bančni uradniki in uradnice Slovenije. Če bi koga pri razpošiljanju lista pomotoma izpustili, ga prosimo, da nam pošlje svoj naslov. V interesu vsega bančnega uradništva je, da seznanimo javnost s svojim stanovskim položajem, zato je dolžnost vsakega bančnega uradnika in uradnice, da nabira naročnike za list, ki jih naj pošlje na naslov: *Franc Leben, Jadranska banka, centrala, Ljubljana*. Na isti naslov naj se pošljejo nabrani inserati, ki stanejo:

Cela stran	30 × 22 cm	enkrat 300 K,	celoletno 3000 K,
pol strani	15 × 22 cm	„ 150 K,	„ 1500 K,
četrtnina strani	15 × 11 cm	„ 80 K,	„ 800 K,
osminka strani	7,5 × 11 cm	„ 40 K,	„ 400 K,

Vsem tovarišem in tovarišicam, ki še niso člani(ce) „Društva bančnega uradništva Slovenije“ smo priložili v to številko prijavnico k društvu. V njihovem lastnem interesu je, da jo izpolnijo in pošljejo na naslov: Društvo bančnega uradništva Slovenije v Ljubljani. Število članstva se dnevno dviga; pri sklepu lista je že nad 45 odstotkov vsega bančnega uradništva v Ljubljani pristopilo k svoji organizaciji. Čas je že, tovariši, da pridete vsi v svoj dom!